Čtvrtek 7. října 2021

P9_TA(2021)0411

Zpráva o provádění týkající se svěřenských fondů EU a nástroje pro uprchlíky v Turecku

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 7. října 2021 o zprávě o provádění týkající se svěřenských fondů EU a nástroje pro uprchlíky v Turecku (2020/2045(INI))

(2022/C 132/08)

Evropský parlament,

— s ohledem na články 208, 210, 214 a 314 Smlouvy o fungování Evropské unie,

— s ohledem na článek 21 Smlouvy o Evropské unii,

— s ohledem na Listinu základních práv Evropské unie,

— s ohledem na nařízení Rady (EU, Euratom) č. 1311/2013 ze dne 2. prosince 2013, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2014–2020 ([1]),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014, (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012 ([2]),

— s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1257/96 ze dne 20. června 1996 o humanitární pomoci ([3]),

— s ohledem na souhrnné rozpočty Evropské unie na rozpočtové roky 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 a 2021,

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 18. listopadu 2011 nazvané „Globální přístup k migraci a mobilitě“ (COM(2011)0743),

— s ohledem na globální pakt o bezpečné, řízené a legální migraci a globální pakt o uprchlících, které přijalo Valné shromáždění OSN v roce 2018,

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 7. června 2016 o zřízení nového rámce pro partnerství se třetími zeměmi v Evropském programu pro migraci (COM(2016)0385),

— s ohledem na akční plán přijatý na summitu ve Vallettě v listopadu 2015,

— s ohledem na prohlášení EU a Turecka ze dne 18. března 2016,

— s ohledem na nový Evropský konsensus o rozvoji nazvaný „Náš svět, naše důstojnost, naše budoucnost“, který byl představen dne 30. června 2017,

— s ohledem na pracovní dokument útvarů Komise ze dne 30. dubna 2014 nazvaný „Soubor nástrojů pro přístup založený na právech a zahrnující veškerá lidská práva pro rozvojovou spolupráci EU“ (SWD(2014)0152),

([1]) Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 884.
([2]) Úř. věst. L 193, 30.7.2018, s. 1.
([3]) Úř. věst. L 163, 2.7.1996, s. 1.

— s ohledem na Evropský konsenzus o humanitární pomoci ze dne 30. ledna 2008,

— s ohledem na původní zřizovací dohody svěřenského fondu EU Bêkou, svěřenského fondu EU Madad, svěřenského fondu EU pro Afriku a svěřenského fondu EU pro Kolumbii a na jejich revidované zřizovací dohody z prosince 2020,

— s ohledem na rozhodnutí Komise C(2015)9500 ze dne 24. listopadu 2015 o koordinaci činností Unie a členských států prostřednictvím koordinačního mechanismu – uprchlického nástroje pro Turecko ([4]) ve znění rozhodnutí Komise C(2016)0855 ze dne 10. února 2016 ([5]), C(2017)2293 ze dne 18. dubna 2017 ([6]), C(2018)1500 ze dne 14. března 2018 ([7]) a C(2018)4959 ze dne 24. července 2018 ([8]),

— s ohledem na čtvrtou výroční zprávu Komise o nástroji pro uprchlíky v Turecku ze dne 30. dubna 2020 (COM(2020)0162) a na její předchozí zprávy,

— s ohledem na 7. zprávu o výsledcích svěřenského fondu EU Madad,

— s ohledem na zvláštní zprávy Evropského účetního dvora nazvané „Svěřenský fond EU Bêkou pro Středoafrickou republiku: navzdory určitým nedostatkům nadějný začátek“ (č. 11/2017); „Nástroj pro uprchlíky v Turecku: užitečná podpora, kterou je však třeba zlepšit, aby se lépe zhodnotily prostředky“ (č. 27/2018); a „Nouzový svěřenský fond pro Afriku: je pružný, ale není dostatečně zacílený“ (č. 32/2018),

— s ohledem na rozhodnutí Komise o prodloužení platnosti svěřenských fondů EU do prosince 2021 v souladu s článkem 234 finančního nařízení a na postoje Parlamentu k návrhům rozhodnutí o prodloužení,

— s ohledem na své usnesení ze dne 18. dubna 2018 o provádění nástrojů EU pro financování vnější činnosti: přezkum v polovině období v roce 2017 a budoucí uspořádání po roce 2020 ([9]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 17. dubna 2018 o provádění nástroje pro rozvojovou spolupráci, nástroje humanitární pomoci a Evropského rozvojového fondu ([10]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 13. září 2016 o svěřenském fondu EU pro Afriku: důsledky pro rozvoj a humanitární pomoc ([11]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 25. března 2021 o nové strategii EU-Afrika – partnerství pro udržitelný a inkluzivní rozvoj,

— s ohledem na svá usnesení ze dne 20. ledna 2021 o provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky – výroční zpráva za rok 2020 ([12]), ze dne 18. května 2017 o strategii EU v Sýrii ([13]), ze dne 6. října 2016 o Sýrii ([14]), ze dne 24. listopadu 2016 o situaci v Sýrii ([15]) a ze dne 6. července 2016 o postoji Rady k návrhu opravného rozpočtu Evropské unie č. 2/2016 na rozpočtový rok 2016: zahrnutí přebytku za rozpočtový rok 2015 ([16]),

---

([4]) Úř. věst. C 407, 8.12.2015, s. 8.
([5]) Úř. věst. C 60, 16.2.2016, s. 3.
([6]) Úř. věst. C 122, 19.4.2017, s. 4.
([7]) Úř. věst. C 106, 21.3.2018, s. 4.
([8]) Úř. věst. C 278, 8.8.2018, s. 3.
([9]) Úř. věst. C 390, 18.11.2019, s. 76.
([10]) Úř. věst. C 390, 18.11.2019, s. 33.
([11]) Úř. věst. C 204, 13.6.2018, s. 68.
([12]) Přijaté texty, P9_TA(2021)0012.
([13]) Úř. věst. C 307, 30.8.2018, s. 117.
([14]) Úř. věst. C 215, 19.6.2018, s. 44.
([15]) Úř. věst. C 224, 27.6.2018, s. 88.
([16]) Úř. věst. C 101, 16.3.2018, s. 179.

Čtvrtek 7. října 2021

— s ohledem na svá usnesení ze dne 13. března 2019 o zprávě Komise o Turecku za rok 2018 ([17]), ze dne 12. prosince 2018 o postoji Rady k druhému návrhu souhrnného rozpočtu Evropské unie na rozpočtový rok 2019 ([18]) a ze dne 4. července 2018 o postoji Rady k návrhu opravného rozpočtu Evropské unie č. 3/2018 na rozpočtový rok 2018, oddíl III – Komise: prodloužení nástroje pro uprchlíky v Turecku ([19]),

— s ohledem na návrh opravného rozpočtu č. 5/2020 ([20]) a připojené rozhodnutí o uvolnění prostředků z rozpětí pro nepředvídané události v roce 2020: pokračování humanitární pomoci pro uprchlíky v Turecku ([21]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 19. května 2021 o zprávách Komise o Turecku za roky 2019–2020 ([22]),

— s ohledem na rozhodnutí Komise v letech 2019 a 2020 prodloužit platnost svěřenského fondu EU Madad do 14. prosince 2021 v souladu s článkem 234 finančního nařízení,

— s ohledem na závazky týkající se řešení syrské krize a podpory jejího lidu, které přijaly EU a její členské státy na konferencích v Londýně a Bruselu konaných v letech 2016 až 2021,

— s ohledem na hodnocení Komise v polovině období za rok 2018 a na pravidelné podávání zpráv o výsledcích svěřenského fondu EU Madad,

— s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1257/96 ze dne 20. června 1996 o humanitární pomoci ([23]), návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 14. června 2018, kterým se zřizuje nástroj pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci (NDICI – Globální Evropa) na období 2021–2027 (COM(2018)0460), a na návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 14. června 2018, kterým se zřizuje nástroj předvstupní pomoci (NPP III) na období 2021–2027 (COM(2018)0465),

— s ohledem na článek 54 jednacího řádu a čl. 1 odst. 1 písm. e) a přílohu 3 rozhodnutí Konference předsedů ze dne 12. prosince 2002 o postupu udělování svolení k vypracování zpráv z vlastního podnětu,

— s ohledem na společná jednání Výboru pro zahraniční věci, Výboru pro rozvoj a Rozpočtového výboru podle článku 58 jednacího řádu,

— s ohledem na stanoviska Výboru pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci a Výboru pro rozpočtovou kontrolu,

— s ohledem na zprávu Výboru pro zahraniční věci, Výboru pro rozvoj a Rozpočtového výboru (A9-0255/2021),

A. vzhledem k tomu, že od roku 2014 byly zřízeny čtyři svěřenské fondy EU, které mají reagovat na potřebu pružných a rychlých nástrojů k zajištění soudržné a posílené reakce na krize: svěřenský fond EU Bêkou, zřízený dne 15. července 2014, jehož cílem je podpořit všechny aspekty překonání krize ze strany Středoafrické republiky a jejího úsilí o obnovu; regionální svěřenský fond Evropské unie zřízený dne 15. prosince 2014 v reakci na krizi v Sýrii (svěřenský fond EU Madad), jehož cílem je umožnit sdružování a přizpůsobení zdrojů a reakci na regionální úrovni; Nouzový svěřenský fond EU pro stabilitu a řešení hlavních příčin nelegální migrace a vysídlených osob v Africe (svěřenský fond EU pro Afriku), zřízený dne 12. listopadu 2015; a svěřenský fond EU pro Kolumbii zřízený dne 12. prosince 2016 na podporu provádění mírové dohody při brzké obnově a stabilizaci po skončení konfliktu;

([17]) Úř. věst. C 23, 21.1.2021, s. 58.
([18]) Úř. věst. C 388, 13.11.2020, s. 326.
([19]) Úř. věst. C 118, 8.4.2020, s. 264.
([20]) Konečné přijetí (EU, Euratom) 2020/1157 opravného rozpočtu Evropské unie č. 5 na rozpočtový rok 2020 (Úř. věst. L 299, 11.09.2020, s. 1).
([21]) Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1268 ze dne 15. července 2020 o uvolnění prostředků z rozpětí pro nepředvídané události na rok 2020 za účelem pokračování humanitární pomoci pro uprchlíky v Turecku (Úř. věst. L 298, 11.9.2020, s. 21).
([22]) Přijaté texty, P9_TA(2021)0243.
([23]) Úř. věst. L 163, 2.7.1996, s. 1.

B. vzhledem k tomu, že revize finančního nařízení v roce 2018 zavedla ustanovení do určité míry posilující kontrolní pravomoci Parlamentu při zřizování nových svěřenských fondů EU nebo při rozšiřování stávajících fondů; vzhledem k tomu, že tato ustanovení jsou stále příliš omezená na to, aby zajistila plnou demokratickou kontrolu ze strany Parlamentu, jakož i jeho plnou kontrolu jakožto rozpočtového orgánu, jak stanovují Smlouvy;

C. vzhledem k tomu, že Parlament vydal v roce 2020 převážně kladná stanoviska k žádostem o prodloužení svěřenských fondů EU do konce roku 2021, přičemž vyjádřil obavy ohledně nedostatečné transparentnosti při provádění projektů, zejména pak projektů týkajících se správy hranic a řízení migrace, a v případě svěřenského fondu pro Afriku toto stanovisko podmínil tím, že ve všech financovaných projektech musí být stanoveny záruky dodržování základních lidských práv;

D. vzhledem k tomu, že zřízení svěřenských fondů EU i nástroje pro uprchlíky v Turecku (FRT) bylo odůvodněno potřebou pružné a rychlé reakce ad hoc, která není možná v klasickém institucionálním rámci, s omezenými prostředky a nedostatečnou flexibilitou rozpočtu EU; vzhledem k tomu, že nový vnější finanční rámec EU (Nástroj pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci (NDICI) – Globální Evropa) by měl odstranit překážky, které vedly k potřebě zřídit svěřenské fondy, aby bylo možné pružněji a rychleji reagovat na konkrétní krize; vzhledem k tomu, že mimorozpočtové nástroje, jako jsou svěřenské fondy EU, jakož i mimořádné nástroje, jako je nástroj FRT, ohrožují zásady demokratické odpovědnosti, transparentnosti a řádného finančního řízení, čímž oslabují úlohu Evropského parlamentu a také integritu a jednotnost rozpočtu EU; vzhledem k tomu, že s Parlamentem neproběhly žádné konzultace ohledně zřízení mimorozpočtových nástrojů; vzhledem k tomu, že do svěřenského fondu EU pro Afriku a svěřenského fondu Bêkou přispěl Evropský rozvojový fond (ERF), a Parlament se proto na zřizování těchto dvou svěřenských fondů EU nijak nepodílel; vzhledem k tomu, že případné zapojení Parlamentu se omezilo na námitku proti návrhům prováděcích rozhodnutí o zřizovacích dohodách svěřenského fondu Madad a svěřenského fondu pro Kolumbii;

E. vzhledem k tomu, že při zřizování svěřenských fondů EU musí Komise doložit jejich přidanou hodnotu, viditelnost, doplňkovost s dalšími finančními nástroji EU a soulad s politickými cíli a že je zásadní zajistit neustálé monitorování a hodnocení využívání daných finančních prostředků s cílem zaručit, aby jejich účinek byl vždy v souladu s právem EU a jejími základními hodnotami a cíli;

F. vzhledem k tomu, že podle finančního nařízení by svěřenské fondy EU měly každoročně podléhat externímu a nezávislému auditu a že Komise má pravomoc pozastavit dohodu o financování, pokud třetí země poruší povinnost týkající se dodržování lidských práv, demokratických zásad a právního státu, a rovněž v závažných případech korupce; vzhledem k tomu, že Evropský účetní dvůr ve svých zvláštních zprávách o svěřenských fondech EU doporučil Komisi, aby zlepšila koordinaci dárců (Bêkou), odstranila nedostatky v provádění, zvýšila účinnost a posílila cílená opatření (Afrika) a zajistila větší efektivnost vynaložených prostředků (nástroj FRT);

G. vzhledem k tomu, že podle odhadů Komise existují značné humanitární potřeby související s uprchlíky, které přesahují rámec nástroje pro uprchlíky v Turecku;

H. vzhledem k tomu, že Parlament sice uznal jejich přidanou hodnotu, avšak opakovaně vyjádřil potřebu posílené parlamentní kontroly svěřenských fondů EU a nástroje FRT a většího zapojení do přípravy a vyjednávání budoucích svěřenských fondů EU a rozšíření stávajících svěřenských fondů EU a dalších finančních nástrojů v oblasti vnější činnosti EU; vzhledem k tomu, že Parlament vyzval Komisi, aby zlepšila svou komunikaci se svěřenskými fondy EU, a konstatoval, že pravidelné poskytování informací o provádění svěřenských fondů založených na číselných údajích je nezbytné pro to, aby mohl Parlament vykonávat demokratický dohled a svou kontrolní úlohu;

I. vzhledem k tomu, že největší podíl příspěvků do svěřenských fondů EU nyní pochází ze samotného rozpočtu EU, zatímco příspěvky členských států tvoří v celkových rozpočtech těchto fondů jen velmi malou část; vzhledem k tomu, že příspěvky členských států do nástroje FRT nejsou dobrovolné, nýbrž založené na klíči pro přidělování příspěvků, který vychází z HND, a jsou přímo zahrnuty do rozpočtu Unie jako vnější účelově vázané příjmy podle čl. 21 odst. 2 písm. b) finančního nařízení; vzhledem k tomu, že v případě svěřenských fondů EU nejsou příspěvky členských států začleněny do rozpočtu Unie podle čl. 187 odst. 6 finančního nařízení;

Čtvrtek 7. října 2021

J. vzhledem k tomu, že prohlášení EU a Turecka z března 2016 a dohoda o zpětném přebírání osob mezi EU a Tureckem se zvláště zaměřují na předcházení vzniku nových námořních nebo pozemních tras pro nelegální migraci, rozbíjení převaděčských sítí, kontrolu tureckých hranic a přijímání navracených osob, a to nediskriminačním způsobem;

K. vzhledem k tomu, že hlavním cílem politiky Unie v oblasti rozvojové spolupráce je snížení a v dlouhodobém výhledu i vymýcení chudoby, jak je zakotveno v článku 208 SFEU; vzhledem k tomu, že Evropský konsensus o rozvoji je nadále ideovým rámcem rozvojové politiky EU a Evropský konsensus o humanitární pomoci znovu potvrzuje základní zásady humanitární pomoci; vzhledem k tomu, že EU a její partneři v humanitární oblasti musí být schopni zajistit pomoc a ochranu, a to na základě potřeb a při dodržování zásad neutrality, nestrannosti, humanity a nezávislosti humanitární činnosti; vzhledem k tomu, že finanční prostředky ze zdrojů oficiální rozvojové pomoci musí být vynaloženy na hospodářský, lidský a sociální rozvoj, zejména na zajištění přístupu ke kvalitnímu vzdělávání, budování místní odolnosti, a to i v souvislosti se změnou klimatu, a na operace k udržení míru za účelem poskytování rozvojové nebo humanitární pomoci, se zvláštním zaměřením na výzvy v oblasti rozvoje, které jsou popsány v rozhodnutí o svěřenském fondu;

L. vzhledem k tomu, že zřizovací dohoda o svěřenském fondu EU pro Afriku jasně zařazuje projekty správy hranic v Libyi do oblasti působnosti mandátu tohoto svěřenského fondu EU i nařízení o evropském nástroji sousedství; vzhledem k tomu, že od července 2017 bylo ze svěřenského fondu EU pro Afriku vyčleněno téměř 90 milionů EUR na výcvik, vybavení a podporu kapacit libyjské pobřežní stráže a 49 milionů EUR bylo vyčleněno na zlepšení podmínek, v nichž jsou zadržovány navracené osoby; vzhledem k tomu, že zřizovací dohoda svěřenského fondu EU jasně stanoví, že svěřenský fond bude financovat činnosti, které přispívají ke zlepšení všech aspektů řízení migrace v souladu s globálním přístupem k migraci a mobilitě, včetně omezování nelegální migrace a její prevence a boje proti obchodování s lidmi; vzhledem k tomu, že však údajně dochází k porušování lidských práv v souvislosti s činností libyjské pobřežní stráže;

M. vzhledem k tomu, že Parlament v roce 2020 uvedl, že aby bylo možné rozšířit svěřenský fond EU pro Afriku, měly by být v rámci všech financovaných projektů poskytnuty povinné záruky dodržování lidských práv, přičemž zvláštní pozornost by měla být věnována řízení migrace, a rovněž by mělo být zajištěno, aby se tyto záruky stanovily pro případ, že bude v budoucnu zapotřebí na základě řádného odůvodnění zřídit nový svěřenský fond;

N. vzhledem k tomu, že regionální svěřenský fond EU zřízený v reakci na krizi v Sýrii (svěřenský fond Madad) uvolnil 2,3 miliardy EUR, včetně dobrovolných příspěvků 21 členských států EU, Turecka a Spojeného království; vzhledem k tomu, že jeho programy, které se zaměřují na vzdělávání, živobytí, zdraví, ochranu a vodu, pomáhají uprchlíkům, vnitřně vysídleným osobám a místním komunitám a podporují více než 7 milionů příjemců; vzhledem k tomu, že s tím, jak se občanská válka v Sýrii prodlužovala, se reakce svěřenského fondu Madad dále vyvíjela v souladu s vazbou mezi humanitární a rozvojovou oblastí a ve větší míře se zaměřila na systémy posilující úsilí a kapacity hostitelských zemí reagovat na tuto vleklou krizi, zejména pokud jde o poskytování veřejných služeb v Iráku, Jordánsku a Libanonu;

O. vzhledem k tomu, že z hodnocení svěřenského fondu Madad vyplývá, že je tento fond při zahajování projektů ve srovnání se standardními postupy v rámci evropského nástroje sousedství a nástroje předvstupní pomoci rychlejší; vzhledem k tomu, že svěřenský fond Madad rovněž dosáhl úspor z rozsahu, a to prostřednictvím rozsáhlých projektů s průměrnou hodnotou 20 milionů EUR a s průměrnou dobou realizace přibližně 30 měsíců;

P. vzhledem k tomu, že nástroj pro uprchlíky v Turecku se od svěřenských fondů EU liší, zejména proto, že zůstává začleněn do rozpočtu EU;

Q. vzhledem k tomu, že podle Komise je nástroj pro uprchlíky v Turecku vytvořen s cílem koordinovat stávající finanční nástroje EU tak, aby je bylo možné důsledně společně využívat k řešení potřeb uprchlíků;

I. ***Obecné informace***

Rozpočtové aspekty

1. konstatuje, že do 31. prosince 2020 činily celkové přislíbené prostředky pro všechny svěřenské fondy EU 7 691 milionů EUR, přičemž příspěvek z rozpočtu EU činil 3 170 milionů EUR, z čehož 3 534 milionů EUR pocházelo z Evropského rozvojového fondu (ERF) a 988 milionů EUR pocházelo od členských států a jiných dárců; dále konstatuje, že ke stejnému datu byly uzavřeny smlouvy ve výši 7 141 milionů EUR a že svěřenské fondy EU vyplatily 4 869 milionů EUR; dále konstatuje, že ke dni 31. prosince 2020 činila míra čerpání prostředků na závazky u všech svěřenských fondů EU 98 % (svěřenský fond EU Madad přidělil více než 95 % prostředků na závazky, svěřenský fond EU Bêkou 99 %, svěřenský fond EU pro Afriku 99 % a svěřenský fond EU pro Kolumbii 94 % dostupných prostředků na závazky), zatímco celková míra čerpání prostředků na platby činila 63 % (svěřenský fond EU pro Afriku 62 %, svěřenský fond EU Bêkou 66 %, svěřenský fond EU pro Kolumbii 52 % a svěřenský fond EU Madad 64 %);

2. připomíná, že nástroj pro Turecko se skládá ze dvou tranší, z nichž každá činí 3 miliardy EUR; vyjadřuje politování nad tím, že na rozdíl od první tranše na období 2016–2017, kdy rozpočet EU přispěl částkou 1 miliardy EUR a členské státy 2 miliardami EUR, byl poměr příspěvků v druhé tranši 2018–2019 opačný, na úkor stávajících projektů Unie;

3. připomíná, že zatímco v první tranši nástroje pro uprchlíky v Turecku činily příspěvky z NPP II 52,4 %, humanitární pomoc 46,6 %, nástroj přispívající ke stabilitě a míru 0,7 % a nástroj pro rozvojovou spolupráci 0,3 %, v druhé tranši příspěvek z NPP II představoval 64,5 % a humanitární pomoc 35,5 %;

4. konstatuje, že do konce roku 2020 bylo 36,6 % první tranše nástroje pro uprchlíky v Turecku provedeno prostřednictvím přímého řízení a 63,4 % prostřednictvím nepřímého řízení (z toho více než čtyři pětiny mezinárodními organizacemi); dále konstatuje, že u druhé tranše představovalo přímé řízení 32,1 % (ze 100 % Evropskou komisí) a nepřímé řízení 67,9 % (ze tří čtvrtin mezinárodními organizacemi);

5. dále konstatuje, že mezinárodní organizace jsou největšími prováděcími subjekty svěřenských fondů EU (36,8 %), za nimi stojí Evropská komise (35,7 %), agentury členských států (24,2 %) a orgány veřejné služby (3,4 %);

Zapojení Parlamentu do rámců pro rozhodování a monitorování výsledků a do podávání zpráv a/nebo hodnocení

6. bere na vědomí, že předsedové výborů a příslušní členové získali status pozorovatele na zasedáních strategických rad svěřenských fondů a v řídícím výboru nástroje pro uprchlíky v Turecku; vyjadřuje politování nad tím, že tento status nebyl formálně zohledněn ve zřizovacích dohodách svěřenských fondů; důrazně vyzývá k tomu, aby pozvánky na schůze rady zohledňovaly harmonogram činnosti Parlamentu a aby veškeré relevantní informace a dokumenty, které mají být projednány na schůzích rady, byly poskytovány s dostatečným předstihem před konáním těchto schůzí s cílem umožnit aktivní účast poslanců a zaměstnanců sekretariátu;

7. vyjadřuje politování nad omezenou úlohou Parlamentu při rozhodování o příspěvcích Unie do svěřenských fondů EU, dohledu nad nimi a jejich kontrole a opakuje, že by před vytvořením nebo rozšířením svěřenských fondů EU, které by nadále mělo zůstat krajním nástrojem, měla být plně využita stávající právní, regulační a rozpočtová řešení; připomíná své nikdy nezodpovězené žádosti a opakuje, že Parlament by měl být zastoupen na schůzích operačních výborů a měl by mít možnost monitorovat jejich činnost, a vyzývá Komisi, aby včas poskytovala podrobné informace o rozhodnutích přijatých těmito výbory; domnívá se, že Parlament musí plně využít svých pravomocí v oblasti kontroly provádění těchto nástrojů a rozpočtové kontroly a zajistit, aby rozhodnutí EU o financování a související příděly byly v souladu se zásadami Unie týkajícími se zákonnosti a řádného finančního řízení, čímž by se zajistila demokratická legitimita a odpovědnost činnosti EU;

8. bere na vědomí úsilí Komise o pečlivé sledování a hodnocení intervencí a o získávání znalostí o činnosti svěřenských fondů EU a nástroje FRT, a to prostřednictvím zvláštního souboru zpráv; žádá, aby toto úsilí o dosažení větší transparentnosti bylo podpořeno zveřejňováním příslušných údajů, včetně podrobností o financovaných projektech a dosažených výsledcích ve vztahu k uvedeným cílům, na internetových stránkách svěřenských fondů EU a nástroje FRT; zdůrazňuje, že dostupnost, úroveň podrobností, úplnost a věcná soudržnost těchto zpráv je zásadní pro to, aby mohl Parlament jako rozpočtový orgán odpovídajícím způsobem posoudit provádění daných nástrojů;

9. konstatuje, že ve výročních zprávách svěřenského fondu EU pro Afriku za roky 2019 a 2020 byly zveřejněny informace o zapojení organizací občanské společnosti; vyjadřuje politování nad tím, že tyto informace nejsou veřejně dostupné z důvodu nízké transparentnosti ze strany subdodavatelů; konstatuje, že tyto informace by měly být pokud možno rozčleněny podle jednotlivých projektů s ohledem na řádně odůvodněné požadavky na důvěrnost a bezpečnost;

10. vyjadřuje politování nad pozdním oznámením Komise o jejím záměru prodloužit dobu trvání svěřenských fondů EU a nad pozdním hodnocením některých svěřenských fondů, které Parlamentu neumožnilo včas dospět k úplným a přesným závěrům v případě svěřenského fondu pro Afriku, čímž došlo k omezení demokratického dohledu a odpovědnosti;

11. opakuje, že trvá na tom, aby prodloužení trvání svěřenských fondů EU do prosince 2021, se kterým souhlasil, bylo převážně technické povahy, aby umožnilo hladký přechod do nového VFR a účinné uzavírání smluv a využívání již přidělených finančních prostředků; zdůrazňuje ujištění Komise, že prodloužení svěřenských fondů mělo zajistit trvalý právní základ pro vyplácení prostředků na závazky přijaté v rámci předchozího VFR na období 2014–2020 a že v rámci nástroje NDICI ani NPP III nebyly v souvislosti se svěřenskými fondy EU přijaty žádné nové závazky;

12. zdůrazňuje, že Komise by ve svých zprávách měla doložit doplňkovost různých finančních nástrojů určených pro oblasti, na něž se vztahují svěřenské fondy EU a nástroj pro uprchlíky v Turecku, včetně plánu vnějších investic EU, jakož i vytvořenou přidanou hodnotu;

II. ***Posouzení svěřenských fondů EU a nástroje FRT***

Bêkou

13. domnívá se, že svěřenský fond Bêkou jako jeden z použitých nástrojů z části přispěl k řešení situace ve Středoafrické republice a k provázanému přístupu k rozvojovým a humanitárním potřebám v této zemi;

14. dále odkazuje na závěry delegace Výboru pro rozvoj ve Středoafrické republice z února 2018, v nichž se uvádí, že svěřenský fond Bêkou je viditelný a v zemi dobře vnímaný, přičemž projekty se odpovídajícím způsobem zabývají potřebami, jako je obnova, zajišťování živobytí a dlouhodobější rozvoj, a to alespoň na místní úrovni a v menším měřítku;

15. zdůrazňuje závěry Evropského účetního dvora zveřejněné v jeho zvláštní zprávě z roku 2017, že svěřenský fond Bêkou dosáhl celkově pozitivních výsledků a přilákal pomoc, ale jen málo dalších dárců, a že většina jeho projektů dosáhla svých očekávaných výstupů a zvýšila viditelnost EU; poukazuje však na to, že zpráva doporučila lépe vymezit rozsah intervencí, zlepšit koordinaci dárců a postupy výběru projektů, monitorování a měření výkonnosti a také optimalizovat náklady a zvýšit transparentnost při výběru prováděcích organizací; konstatuje, že v operačním výboru jsou členské státy zastoupeny vlastními vnitrostátními rozvojovými agenturami, které jsou rovněž vybírány jako realizátoři projektů, a je znepokojen tím, že tato skutečnost by mohla vést k potenciálnímu střetu zájmů při výběru projektů operačním výborem;

16. konstatuje, že z důvodu humanitární krize, chudoby a nových bezpečnostních problémů, se kterými se potýká Středoafrická republika, bude další podpora EU vyžadovat dobře cílené programy a v příslušných případech flexibilní financování EU z nástroje NDICI – Globální Evropa s cílem posílit humanitární reakci, mír a bezpečnost, demokratizaci a demokratické instituce a dodržování lidských práv v této zemi;

17. domnívá se, že navzdory intervencím EU a dalších dárců zůstává situace v zemi nestabilní v důsledku vzniku nových konfliktů a vážného nedostatku potravin;

Madad

18. domnívá se, že svěřenský fond EU Madad prokázal svou přidanou hodnotu v reakci na krizi a pro EU, pokud jde o větší vnější viditelnost a vliv, zvýšenou kontrolu, koordinaci a pákový efekt finančních prostředků z různých zdrojů ve srovnání s vnitrostátní úrovní nebo jinými mezinárodními kanály; konstatuje, že jeho výdaje byly v souladu s právními základy nebo s použitými nástroji Unie a jejich cíli; připomíná proto, že projekty financované svěřenským fondem Madad musí podporovat a chránit důstojnost, lidská práva a základní svobody a prosazovat sociální a hospodářské začlenění, zejména pokud jde o menšiny a zranitelné skupiny; vyjadřuje politování nad tím, že konflikt v Sýrii nadále pokračuje, a zdůrazňuje, že potřeby syrských uprchlíků, kteří se v dohledné budoucnosti nemohou vrátit do své domovské země, a potřeby jejich hostitelských komunit, pokud jde o dlouhodobější integraci a zaměstnanost, stále vyžadují dlouhodobou pomoc ze strany EU a mezinárodního společenství, díky které budou kapacity pro dlouhodobější integraci a zaměstnanost zajištěny s hostitelskými komunitami soudržným způsobem; poukazuje na to, že oblasti náchylné ke konfliktu v Sýrii v současnosti neumožňují dlouhodobou obnovu;

19. konstatuje, že zpráva o strategickém hodnocení v polovině období z října 2018 dospěla k závěru, že svěřenský fond Madad je „rozsáhlý a nákladově efektivní fond, který oslovil velký počet příjemců za relativně nízkých nákladů a umožnil EU pružně jednat“;

20. vítá rychlou a pružnou reakci svěřenského fondu na podporu partnerských zemí a komunit během pandemie koronaviru, která prokazuje aktivní zapojení do nového nastavení a přesměrování činností, a to nejen v oblasti zdraví, ale i v jiných oblastech, jako jsou zdroje obživy, ochrana, vzdělávání nebo sociální soudržnost v Libanonu, Iráku, Turecku a Jordánsku;

21. zdůrazňuje význam trvalé podpory uprchlíků, vnitřně vysídlených osob a zranitelných hostitelských komunit, a to i v širším regionu, jež jsou postiženy pokračujícím konfliktem, prostřednictvím kombinace dlouhodobého, předvídatelného, plně transparentního a rychle využitelného financování v rámci nástrojů zřízených pro víceletý finanční rámec (VFR) na období 2021–2027 a potenciálních příspěvků členských států jako vnějších účelově vázaných příjmů, s přihlédnutím ke všem finančním nástrojům poskytovaným podle finančního nařízení;

22. připomíná zranitelnost palestinských komunit uprchlíků v Sýrii a okolním regionu a vyzývá k trvalé podpoře a k jejich začlenění do humanitárních plánů a reakcí EU v souvislosti s krizí v Sýrii;

Afrika

23. konstatuje, že svěřenský fond pro Afriku byl vytvořen jako nouzový svěřenský fond, který má pomoci řešit krize ve třech afrických regionech s cílem dosáhnout dlouhodobých cílů v oblasti stability a rozvoje; domnívá se, že svěřenský fond EU pro Afriku představuje rychlý a pružný nástroj, který napomáhá řešit společné globální výzvy, jako je migrace a nucené vysídlení, dopad změny klimatu a hospodářská krize; zdůrazňuje, že bezprecedentní situace, kterou způsobila současná koronavirová pandemie, si vyžádala co nejpružnější a nejrychlejší reakci; zdůrazňuje však, že pružnost musí vždy doprovázet plná transparentnost a odpovědnost; domnívá se, že existuje prostor pro zlepšení, které by mohlo spočívat v cílenějších řízených opatřeních ve všech třech regionech a podpoře měření výsledků a souvisejícího podávání zpráv;

24. bere na vědomí, že 78 projektů přispělo k větším hospodářským a pracovním příležitostem, 97 projektů bylo realizováno s cílem posílit odolnost, 75 projektů se zaměřovalo na řízení migrace a 75 projektů přispělo ke zlepšení správy a k prevenci konfliktů; se znepokojením konstatuje, že vzhledem ke zvláštním okolnostem se reakce EU v některých projektech zaměřila na řízení migrace; opakuje však, že původní cíle spočívající ve zlepšení odolnosti a řešení hlavních příčin migrace by měly být zachovány;

25. vítá skutečnost, že svěřenský fond EU pro Afriku v některých případech přispěl k přístupu zohledňujícímu trojí vazbu mezi humanitární oblastí, rozvojem a mírem, což s finančními nástroji EU v rámci předchozího VFR nebylo možné; připomíná, že financování svěřenského fondu EU musí být prováděno a hodnoceno na základě kritérií oficiální rozvojové pomoci a že všechny výdaje, které tento požadavek nesplňují, musí být hrazeny z jiných zdrojů, z nichž svěřenský fond čerpá, a odsuzuje jakékoli využívání fondů oficiální rozvojové pomoci, které je v rozporu s cíli rozvoje; připomíná, že základní zásadou je, že humanitární pomoc musí být nezávislá;

26. vyjadřuje politování nad tím, že až 37 % svěřenského fondu EU pro Afriku je vyčleněno na opatření, jejichž cílem je zabránit migraci a snížit ji, zatímco méně než 9 % je vyčleněno na řešení příčin migrace a nuceného vysídlení; konstatuje, že méně než 1,5 % svěřenského fondu EU pro Afriku bylo přiděleno na legální migrační cesty; uznává, že bezpečnost má zásadní význam pro stabilitu afrických partnerských zemí a že EU musí partnerské země podporovat při řešení hlavních příčin nelegálních migračních toků, převaděčství a obchodování s lidmi;

27. bere na vědomí zprávy o pokračujícím porušování lidských práv, ke kterému dochází v Libyi v souvislosti s činností libyjské pobřežní stráže; zdůrazňuje, že mnoho osob zachráněných nebo zadržených pobřežní stráží je navraceno a svévolně zadržováno v Libyi, a to v hrůzných podmínkách; zdůrazňuje, že navracení uprchlíků do zemí, v nichž jim není zaručena bezpečnost, je v rozporu s Úmluvou o právním postavení uprchlíků z roku 1951; konstatuje, že v souvislosti s mechanismem nouzového tranzitu a provádění příslušných projektů panují obavy z nedodržování lidských práv; konstatuje, že v Libyi není dodržována zásada nenavracení; připomíná však, že při veškerých intervencích by měla být zaručena plná ochrana lidských životů, důstojnosti a lidských práv; vyzývá v tomto ohledu Komisi a členské státy, aby po konzultaci s organizacemi občanské společnosti přezkoumaly a provedly zvláštní posouzení rizik týkající se spolupráce s příslušnými orgány v oblasti ostrahy a správy hranic a pobřeží, která je financována ze svěřenského fondu EU pro Afriku, s cílem zajistit objektivní posouzení dodržování lidských práv;

28. zdůrazňuje význam spolupráce a dialogu s místními partnery; vítá konzultace a studie prováděné s cílem určit prioritní potřeby; důrazně vyzývá Komisi, aby do projektů financovaných svěřenským fondem EU pro Afriku vhodným způsobem zapojila místní orgány a organizace občanské společnosti;

29. konstatuje, že jedním z klíčových cílů svěřenského fondu EU pro Afriku, jak je stanoveno v jeho zřizovací dohodě, je řešit hlavní příčiny migrace, zejména podporou odolnosti, hospodářských příležitostí, rovných příležitostí, bezpečnosti a rozvoje a řešením případů porušování lidských práv; vyzývá k tomu, aby byl kladen větší důraz na dlouhodobé rozvojové cíle, jako je zaměstnanost, vzdělávání, potravinové zabezpečení a zlepšování životních podmínek místního obyvatelstva;

30. konstatuje, že Evropský účetní dvůr ve své zvláštní zprávě č. 32/2018 poukázal na různé nedostatky, včetně nedodržování právních předpisů EU v oblasti zadávání veřejných zakázek a neprůhledného řízení, doporučil zlepšit postup výběru projektů, zrychlit realizaci projektů a posílit systematičnost postupu monitorování výsledků, přičemž zohlednil celou škálu projektů, a konstatoval, že fond je kvůli své široké oblasti působnosti často neúčinný, a to z důvodu nedostatečného odpovídajícího vyčíslení potřeb a prostředků, jejichž prostřednictvím by bylo možné dosáhnout měřitelného dopadu; vyzývá ke zjednodušení podávání žádostí o veřejné zakázky a lepší komunikaci v tomto ohledu s cílem usnadnit menším a místním nevládním organizacím přístup k finančním prostředkům EU;

31. konstatuje, že svěřenský fond EU pro Afriku přispěl k posílení odolnosti a k provádění vazeb mezi humanitární a rozvojovou oblastí v nestabilních situacích; dále konstatuje, že rovněž posílil spolupráci mezi různými zúčastněnými stranami a umožnil příspěvky od dárců ze zemí mimo EU, které nabyly v souvislosti s brexitem zvláštní význam, a zvýšil viditelnost otázky migrace a nuceného vysídlování a reakce EU v tomto ohledu; zároveň vyjadřuje politování nad tím, že monitorování provádění tohoto fondu nebylo přiměřené, a požaduje, aby byly do logických rámců projektů zahrnuty cíle SMART (specifické, měřitelné, dosažitelné, realistické a časově vymezené) a aby byly stanoveny vyčíslitelné cíle pro hodnocení projektů;

32. vítá návrh Komise zrušit přidělení prostředků ze svěřenského fondu EU pro Afriku, které byly původně přiděleny Eritreji, zejména v případě zakázky na opravu silnic, při jejíž realizaci byla využívána nucená práce;

Kolumbie

33. domnívá se, že svěřenský fond pro Kolumbii prokázal svou hodnotu a za současných okolností představuje důležitý nástroj na podporu provádění mírové dohody mezi kolumbijskou vládou a revolučními ozbrojenými silami Kolumbie (FARC); poukazuje na to, že prodloužení svěřenského fondu EU pro Kolumbii dále potvrdilo závazek EU a poskytlo mírovému procesu v Kolumbii tolik potřebnou podporu; připomíná, že svěřenský fond EU pro Kolumbii je zřízen v rámci nástroje pro rozvojovou spolupráci a musí být v souladu s hlavním cílem rozvojové politiky Evropské unie: „hlavním cílem politiky Unie v oblasti rozvojové spolupráce je snížení a výhledově i vymýcení chudoby“ a „Unie přihlíží k cílům rozvojové spolupráce při provádění politik, které by mohly mít vliv na rozvojové země“;

34. zdůrazňuje jeho důležitou úlohu při podpoře Kolumbie v oblasti komplexního rozvoje venkova a hospodářského růstu; vyzývá k tomu, aby se při provádění kolumbijského mírového procesu i nadále upřednostňovaly dlouhodobé a střednědobé, plně transparentní programy financování a monitorování a aby tyto programy byly předmětem náležité demokratické kontroly a zapojení Evropského parlamentu a vhodných, transparentních a inkluzivních konzultací se zúčastněnými stranami, zejména s místní občanskou společností;

35. gratuluje Kolumbii k tomu, že navzdory svým vlastním výzvám spojeným s prováděním mírové dohody usiluje o poskytnutí podpory více než 1,7 milionu migrantů z Venezuely, kteří uprchli do Kolumbie, a to zejména tím, že jim má udělit desetiletý status dočasné ochrany;

36. vítá zapojení Chilské republiky jakožto dárce do svěřenského fondu; konstatuje, že zapojení regionálních partnerů má vysokou přidanou hodnotu a zvýšilo jak místní uznání, tak legitimitu angažovanosti a spolupráce EU;

Nástroj pro uprchlíky v Turecku

37. zdůrazňuje, že Turecko poskytuje útočiště největšímu počtu uprchlíků na světě, jenž zahrnuje více než 4 miliony registrovaných uprchlíků ze Sýrie, Iráku a Afghánistánu; připomíná důležitou úlohu nástroje pro uprchlíky v Turecku při přijímání uprchlíků ze Sýrie; vyzývá k důkladnému posouzení dopadů prohlášení EU a Turecka na lidská práva

a zdůrazňuje, že je důležité, aby v rámci jeho provádění obě strany dodržovaly základní práva; zastává názor, že EU by měla i nadále poskytovat nezbytnou podporu syrským a dalším uprchlíkům a hostitelským komunitám v Turecku a zajistit, aby turecká vláda nebyla přímo zapojena do řízení a přidělování finančních prostředků, které by měly být přidělovány přímo uprchlíkům a hostitelským komunitám a měly by je řídit organizace, jež zaručí odpovědnost a transparentnost;

38. domnívá se, že nástroj pro uprchlíky v Turecku prokázal svou hodnotu jako inovativní nástroj sdružování prostředků a důležitý koordinační mechanismus pro pomoc Turecku při rychlé reakci na bezprostřední humanitární a rozvojové potřeby uprchlíků a jejich hostitelských komunit, a zdůrazňuje, že je nutné zajistit udržitelnost daných činností; konstatuje tedy, že většina projektů musela být prodloužena, aby bylo dosaženo očekávaného výsledku; vyjadřuje svou podporu turecké občanské společnosti a připomíná chvályhodné úsilí mezinárodních organizací při provádění těchto projektů; zdůrazňuje přidanou hodnotu, kterou do provádění nástroje pro uprchlíky v Turecku přináší zapojení místních organizací, odborníků a nevládních organizací, jakož i odborníků a organizací z různých členských států;

39. vítá úspěch první tranše nástroje pro uprchlíky v Turecku, zejména nouzové záchranné sociální sítě (ESSN), což je největší humanitární projekt řízený Komisí; vítá pokrok dosažený v rámci druhé tranše, který usnadňuje postupný přechod od zajišťování humanitární k poskytování rozvojové pomoci;

40. uznává úlohu, kterou hraje nástroj pro uprchlíky v Turecku při poskytování podpory přibližně 1,8 milionu uprchlíků prostřednictvím podpory základních potřeb, 668 900 dětem z řad uprchlíků podporou vzdělání a milionům uprchlíků poskytováním služeb v oblasti zdravotní péče a ochrany; zdůrazňuje však, že zvláštní zpráva Evropského účetního dvora č. 27/2018 poukázala na nekonzistentnost při financování činností v oblasti zdraví a vzdělávání a na souběžné využívání různých struktur řízení k financování podobných projektů; tato zpráva dále zdůraznila, že u projektů peněžní pomoci by bylo možné dosáhnout vyšší hodnoty, a vyzvala Komisi, aby zlepšila plánování programů pro oblast městské infrastruktury a sociálně-ekonomické podpory, vytvořila prostředí pro operace nevládních organizací a zlepšila podávání zpráv o tomto nástroji; poukazuje zejména na dopad krize COVID-19 na uprchlíky a na to, že nástroj pro uprchlíky v Turecku byl zřízen navzdory vážným obavám o situaci uprchlíků v Turecku v oblasti lidských práv z hlediska mezinárodního azylového práva; připomíná, že v roce 2020 požádala Komise o uvolnění dalších 481,6 milionu EUR v rámci rozpětí pro nepředvídané události rozpočtu EU, což přesahuje původně plánovaný příděl pro nástroj pro uprchlíky v Turecku, s cílem financovat činnosti v rámci programu nouzové záchranné sociální sítě a programu podmíněných převodů peněžní hotovosti pro vzdělávání;

41. připomíná své hluboké politování nad tím, že Parlament nebyl formálně konzultován ani požádán o souhlas s vytvořením nebo prodloužením tohoto nástroje a byl zapojen pouze jako jedna ze složek rozpočtového orgánu, čímž byla narušena demokratická odpovědnost nástroje pro uprchlíky v Turecku; trvá na tom, že by k takovéto situaci již dojít nemělo;

42. zdůrazňuje, že zvláštní zpráva Evropského účetního dvora č. 27/2018 ([24]) vyvolává otázky nad účinností humanitárních projektů financovaných z nástroje, neboť tyto projekty důsledně a komplexně neposuzovaly přiměřenost rozpočtových nákladů; konstatuje, že uvedená zpráva rovněž vzbuzuje obavy z toho důvodu, že během auditu není možné monitorovat všechny humanitární projekty; v tomto ohledu zdůrazňuje, že odmítnutí tureckých orgánů poskytnout přístup k údajům o příjemcích u dvou projektů peněžní pomoci by mohlo vyvolat otázky ohledně řádného finančního řízení v rámci nástroje, zejména s ohledem na rychlé zhoršení situace v oblasti právního státu a základních práv v Turecku; připomíná, že je nezbytné kontrolovat finanční prostředky, které využívají turecká vláda a místní orgány; opakovaně konstatuje, že tyto prostředky musí být použity výhradně na uspokojení všech fyzických a psychických potřeb uprchlíků včetně bydlení, potravin, vzdělávání a zajištění důstojné životní úrovně; vyzývá Komisi, aby zlepšila monitorování a získala údaje o příjemcích ze všech programů a projektů nástroje pro uprchlíky v Turecku; zdůrazňuje, že v zájmu dosažení plné odpovědnosti a zamezení dvojího financování by Komise měla zpřístupnit zdroje na základě cílů dosažených prováděcími partnery na místě a po posouzení provádění provedeném v souladu s pravidly finančního nařízení; vyzývá tudíž Komisi, aby zajistila, aby cíle a provádění nástroje pro uprchlíky v Turecku byly v souladu s obecnými zásadami, politikami a cíli EU včetně demokracie, právního státu a lidských práv, a vyjadřuje znepokojení nad zhoršováním situace v oblasti těchto zásad v Turecku;

([24]) Zvláštní zpráva Evropského účetního dvora č. 27/2018 „Nástroj pro uprchlíky v Turecku: užitečná, podpora, kterou je však třeba zlepšit, aby se lépe zhodnotily prostředky“, s. 6 a s. 40.

43. zdůrazňuje význam přechodu od humanitární pomoci k rozvojové spolupráci a vyzývá Komisi, aby vypracovala a provedla strategii transformace zaměřenou na pomoc při vytváření možností obživy pro uprchlíky s cílem zlepšit jejich soběstačnost a sociální začlenění v jejich hostitelských komunitách; připomíná dlouhodobý cíl EU spočívající v postupném přebírání činností financovaných EU tureckými orgány při plném respektování demokracie, právního státu a základních práv; vyzývá všechny strany zapojené do nadcházející mnohostranné konference o východním Středomoří, aby tuto otázku společně s humanitárními a rozvojovými otázkami řešily komplexně;

44. opakuje svou žádost, aby Turecko dodržovalo zásadu nenavracení, zejména na syrských hranicích, a zajistilo, že budou plně dodržována lidská práva uprchlíků a jejich status, jenž je zaručen Úmluvou o právním postavení uprchlíků z roku 1951, a že nebude využívat migrační toky jako zdroj vydírání EU pro politické účely; očekává, že Turecko plně a nediskriminačně provede prohlášení EU a Turecka z března 2016 a dohodu o zpětném přebírání osob mezi EU a Tureckem; naléhavě vyzývá Komisi, aby zajistila důkladné monitorování provádění prohlášení EU a Turecka, a to i pokud jde o situaci v oblasti lidských práv žadatelů o azyl a migrantů, kteří jsou v rámci prohlášení EU a Turecka navraceni do Turecka, a podala o tom poté Parlamentu zprávu; vyzývá turecké orgány, aby Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky umožnily plný přístup do středisek pro vyhoštění na turecké syrské hranici, aby mohly sledovat dodržování zásady nenavracení; zdůrazňuje, že finanční podpora Turecku při řízení toků uprchlíků musí být podmíněna dodržováním plné rozpočtové transparentností a neomezeným zapojením organizací občanské společnosti; vyzývá Komisi, aby turecké orgány vyzvala ke zlepšení pracovního prostředí mezinárodních nevládních organizací; vyzývá Komisi, aby vycházela ze svých zkušeností se zvláštním ověřovacím systémem třetích stran s cílem posílit dohled nad výdaji;

45. vyzývá Turecko, aby se zdrželo zadržování uprchlíků v zajišťovacích zařízeních s cílem podepisovat formuláře dobrovolného návratu, aby jim zaručilo přístup ke zdravotnickým službám bez ohledu na místo jejich registrace v zemi;

46. konstatuje, že nástroj pro uprchlíky v Turecku poskytuje podporu pouze pro registrované uprchlíky; vyjadřuje znepokojení nad tím, že mnoho uprchlíků bylo ponecháno bez pomoci, neboť jejich registrace byla v některých provinciích a městech učiněna obtížnou;

47. vítá rozšířenou výzvu Rady, aby Komise předložila Radě návrh na pokračování financování syrských uprchlíků v Turecku, jakož i v Jordánsku, Libanonu a dalších oblastech tohoto regionu;

III. ***Výhled do budoucna a doporučení***

48. zdůrazňuje, že je nezbytné lépe řešit potřeby financování v situacích vleklé krize a s ohledem na koordinaci a přechod mezi humanitární pomocí, obnovou a rozvojem, a to flexibilním a vzájemně propojeným způsobem, jnž bude v souladu s mezinárodními cíli v oblasti rozvoje, včetně cílů udržitelného rozvoje OSN, zásadami rozvojové politiky Unie, jako je podpora vymýcení chudoby a snižování nerovnosti, a v případě humanitární intervence s plným dodržováním zásad humanitární pomoci – lidskosti, neutrality, nestrannosti a nezávislosti, při plné ochraně lidských životů, důstojnosti a lidských práv; trvá na tom, že je třeba zajistit účinnost a účelnost pomoci EU, aby měla skutečné účinky v praxi;

49. zdůrazňuje, že je třeba vzít v úvahu zkušenosti získané při zřizování, řízení a provádění svěřenských fondů a nástroje pro uprchlíky v Turecku s cílem uplatnit je na novou generaci vnějších finančních nástrojů a posílit součinnost a zajistit soudržnost vnější činnosti EU a parlamentní kontrolu; naléhavě vyzývá Komisi, aby předložila konečný komplexní přezkum uplatňování svěřenských fondů EU s hodnocením jeho souladu s cíli EU v rozvojové, lidskoprávní a humanitární oblasti; dále trvá na tom, že pokud v budoucnu vznikne potřeba nového svěřenského fondu EU nebo nástroje ad hoc, musí být mechanismus příspěvků z rozpočtu Unie od počátku jasně definován a vyjednán s plným zapojením Parlamentu; je rovněž přesvědčen, že by se měl dále zvyšovat dopad a viditelnost vnější pomoci EU, přičemž je třeba zdůraznit úlohu EU a jejích členských států jakožto největších dárců financování globálního rozvoje;

50. žádá Komisi, aby zajistila transparentní posouzení rizik, které provedou nezávislé orgány EU a odborníci, pokud jde o dopad projektů financovaných EU na lidská práva migrantů a uprchlíků a také na širší obyvatelstvo v zemi zasažené touto činností; vyzývá k vytvoření účinných a nezávislých monitorovacích mechanismů, které by plně sledovaly a vyhodnocovaly konečné určení těchto finančních prostředků a protokolů pro opatření v případě porušování základních práv; považuje za

nezbytné plně zapojit regionální a místní orgány a subjekty občanské společnosti do navrhování a provádění těchto mechanismů; vyzývá Komisi a členské státy, aby vytvořily jasný a úplný přehled finančních prostředků využívaných k financování spolupráce se třetími zeměmi v oblasti řízení migrace napříč všemi jejími finančními nástroji a jejich provádění; zdůrazňuje, že je důležité sdílet auditní údaje s rámcem EU pro finanční kontrolu, včetně EÚD, úřadu OLAF a Úřadu evropského veřejného žalobce;

51. poukazuje na to, že je třeba v úzké spolupráci s Africkou unií a v souladu s jejím rámcem migrační politiky pro Afriku a akčním plánem na období 2018–2030 lépe řešit výzvy související s migrací v rámci Afriky, která tvoří téměř 90 % migračních toků v Africe; trvá však na tom, že z dlouhodobého hlediska je třeba zaujmout přístup, který zabrání vytváření závislostí na vnějších zásazích; v tomto ohledu trvá na posílení postavení uprchlíků prostřednictvím vzdělávání a na významu kvalitního vzdělávání při vytváření silnější podpory rozvojové spolupráce;

52. konstatuje, že rovnost žen a mužů a sociální začleňování jsou jedním z hlavních výdajových cílů programu NDICI-Globální Evropa; znovu připomíná závazek EU v oblasti posílení postavení žen a dívek a vyzývá Komisi, aby do plánování a provádění svěřenských fondů a nástroje pro uprchlíky v Turecku začlenila rovnost žen a mužů spolu s budováním odolnosti a přizpůsobováním se změně klimatu; doporučuje, aby byla při provádění projektů v rámci svěřenských fondů EU i nástroje pro uprchlíky v Turecku pravidelně prováděna analýza zohledňující rovnost žen a mužů a úsilí o zapojení žen do navrhování podporovaných projektů;

53. vyzývá Komisi, aby pozastavila nebo přezkoumala spolupráci se třetími zeměmi, které plně nerespektují základní práva, včetně pozastavení zvláštního financování a projektů, které ohrožují nebo oslabují lidská práva;

54. bere sice na vědomí, že finanční nařízení umožňuje zřizování svěřenských fondů pro vnější činnost, znovu však opakuje, že Parlament dlouhodobě trvá na tom, že vnější pomoc by měla být plně financována z rozpočtu Unie a měla by být prováděna soudržným způsobem na základě racionalizovaného souboru pravidel založených na legislativních nástrojích přijatých řádným legislativním postupem. Měla by být v plném souladu s výsadami Parlamentu týkajícími se legislativní oblasti, rozpočtu a monitorování, a měla by se zakládat na rozpočtové jednotě EU, odpovědnosti, transparentnosti, efektivitě a řádném rozpočtovém řízení; zdůrazňuje, že přijetí mimořádných nástrojů zvyšuje složitost správy financování a vytváří finanční tlak na stávající nástroje zahraniční politiky, což může ovlivnit jejich účinnost; domnívá se, že svěřenské fondy EU by měly být využívány pouze k reakci na náhlé závažné krize a na situace, kdy je třeba koordinovat různé reakce dárců a kdy cíle vnější politiky nelze plně dosáhnout pomocí stávajících nástrojů vnějšího financování, a za podmínky, že se budou řídit zásadou řádného finančního řízení a že svěřenský fond Unie nebude zdvojovat jiné stávající způsoby financování nebo podobné nástroje, aniž by poskytoval adicionalitu, a že cíle svěřenského fondu budou v souladu s cíli nástroje Unie nebo rozpočtové položky, z nichž je financován; vyzývá Komisi, aby zaručila účinnější komunikaci na místě a zdůraznila úlohu EU jako největšího dárce celosvětové rozvojové pomoci;

55. poukazuje na to, že sdružování zdrojů z ERF, rozpočtu Unie a dalších dárců svěřenských fondů by nemělo měnit schopnost stávajících politik a programů EU plnit své původní cíle, jako je vymýcení chudoby a prosazování základních práv;

56. připomíná, že svěřenské fondy EU a nástroj pro uprchlíky v Turecku by měly být považovány za výjimečné nebo skutečně nouzové nástroje a jejich přidaná hodnota a účinky na místě by měly být velmi dobře odůvodněny a pečlivě sledovány; očekává, že Komise plně využije možností, které nabízí přístup založený na programech v rámci geografického pilíře NDICI-Globální Evropa a NPP III, které již nemusí být využívány k financování předvstupní pomoci Turecku, s výjimkou podpory tureckých organizací občanské společnosti prostřednictvím finančního nástroje na podporu demokracie a lidských práv, doplněného globálním tematickým plánováním, financováním rychlé reakce a velkou neprogramovou rezervou v rámci nástroje NDICI-Globální Evropa;

57. připomíná, že se očekává, že finanční prostředky z rezervy pro nové výzvy a priority v rámci nástroje NDICI-Globální Evropa doplní financování ze zeměpisných, tematických programů a akcí rychlé reakce; zdůrazňuje, že se Komise zavázala, že bude jednat o využívání těchto prostředků v rámci geopolitického dialogu s Parlamentem a že před jejich uvolněním bude poskytovat podrobné informace, přičemž bude plně zohledňovat připomínky Parlamentu k povaze, cílům a předpokládaným finančním částkám;

Čtvrtek 7. října 2021

58. vítá nový nástroj EU pro financování vnější činnosti, Nástroj pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci – Globální Evropa (NDICI – Globální Evropa), neboť počítá s většími možnostmi reagovat na nové mimořádné situace v rámci rozpočtu EU; je plně přesvědčen, že nástroj NDICI-Globální Evropa umožní účinnější přidělování zdrojů, jakož i dostatečnou flexibilitu a schopnost reakce, a zároveň se poučí z minulých zkušeností a z hodnocení stávajících svěřenských fondů prostřednictvím nástroje NDICI-Globální Evropa;

59. zdůrazňuje, že potenciál nástroje NDICI-Globální Evropa by měl být plně využíván a v případě potřeby by měl být tento nástroj vylepšen, přičemž využívání mimořádných finančních nástrojů by mělo být omezeno na nepředvídané mimořádné události, čímž se zachová jednota a demokratická odpovědnost rozpočtu Unie; zdůrazňuje v tomto ohledu, že řádný rozhodovací rámec pro správu dává vnější činnosti EU větší legitimitu, a to jak v rámci EU, tak v cílových zemích;

60. požaduje, aby financování jakéhokoli nástupce současného nástroje pro uprchlíky v Turecku nebylo prováděno na úkor nově přijímaných finančních nástrojů, zejména NPP III a NDICI-Globální Evropa, včetně jeho rezervy pro nově se objevující výzvy a priority, neboť nástupce nástroje pro uprchlíky v Turecku nebude reagovat na skutečně nové výzvy nebo krize; důrazně podporuje financování jakékoli takové iniciativy prostřednictvím nových prostředků, případně navýšených o příspěvky členských států; opakuje, že Parlament musí být plně a od počátku zapojen do diskusí o nástupci nástroje pro uprchlíky v Turecku včetně jeho struktury financování a řízení, které musí odrážet původ jeho financování a úlohu rozpočtového orgánu;

61. v případě větších potřeb ve VFR na období 2021–2027 se domnívá, že prvním a hlavním řešením, které je třeba prozkoumat, by mělo být prostřednictvím nástrojů zřízených řádným legislativním postupem, tj. navýšení finančního krytí pro nástroj NDICI – Globální Evropa prostřednictvím revize VFR a nařízení o nástroji pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci (NDICI-Globální Evropa), nebo jako druhá možnost a pod podmínkou, že Parlament bude plně zapojen do rozhodovacího procesu a bude mít řádnou kontrolní pravomoc, posílení příslušných rozpočtových položek pro nástroj NDICI – Globální Evropu s příspěvky ve formě vnějších účelově vázaných příjmů; očekává v tomto ohledu, že nadcházející revize finančního nařízení zajistí odpovídající zapojení rozpočtového orgánu do správy vnějších účelově vázaných příjmů; zdůrazňuje však, že pokud by se přesto objevila potřeba řádně odůvodněného nového svěřenského fondu, v důsledku vypuknutí závažné krize, náhlé změny v mezinárodních vztazích vyžadující významnou finanční reakci EU nebo potřeby sdružit zdroje se třetími zeměmi, již by nebylo možné řešit v rámci nástrojů přijatých oběma normotvůrci, musí být Parlament od samého počátku plně zapojen; domnívá se v této souvislosti, že finanční nařízení by mělo být revidováno tak, aby zaručilo náležitou úlohu Parlamentu při zřizování a kontrole jakéhokoli nového svěřenského fondu, a to i během přípravy zřizovací dohody a mobilizace příspěvku Unie, jakož i během jeho provádění, pokračování a případné likvidace;

62. vyzývá Komisi, aby upřednostnila přístup založený na propojení při provádění nástroje NDICI-Globální Evropa, a vyzývá k posílení spolupráce mezi humanitárními a rozvojovými aktéry EU, zejména v období po skončení krize a v případě vleklých krizí, s cílem lépe se přizpůsobit místním potřebám a dosáhnout účinnějších výsledků;

63. konstatuje, že možnosti začleňování migrační politiky do vnější politiky EU jsou značně rozšířeny začleněním migrace do tematické a geografické složky a složky rychlé reakce navrhovaného nástroje NDICI; se znepokojením však konstatuje, že prostřednictvím složky „rychlé reakce“ může být spolupráce se třetími zeměmi v oblasti řízení migrace financována, aniž by Komise musela zveřejnit jakýkoli programový dokument nebo konzultovat subjekty občanské společnosti a aniž by byl zapojen Parlament, a to i v rámci „plánu pro připravenost na migraci a pro migrační krize“, který postrádá mechanismy pro posouzení možných nežádoucích dopadů těchto zásahů; trvá v tomto ohledu na tom, že je třeba zajistit, aby byl VFR na období 2021–2027 doplněn spolehlivým rámcem pro lidská práva za účelem určení, provádění a sledování budoucích programů spolupráce v oblasti migrace;

64. konstatuje, že nástroj NDICI-Globální Evropa předpokládá hodnocení v polovině období, závěrečné hodnocení a podrobné výroční zprávy Komise Parlamentu a Radě o probíhajících činnostech, dosažených výsledcích, účinnosti a pokroku při plnění tematických cílů a cílů nařízení; vyzývá Komisi, aby vypracovala a uplatňovala přesnou metodiku pro sledování 10 % výdajů vyčleněných na migraci a nucené vysídlování s cílem účinně zajistit řádnou transparentnost a odpovědnost, pokud jde o tyto výdaje, jak požaduje nařízení;

65. vítá rozhodovací postupy na místě, přizpůsobení se místním podmínkám a možnost provádět v rámci svěřenských fondů EU a nástroje pro uprchlíky v Turecku přeshraniční a víceleté financované projekty, neboť tyto projekty mají vysokou přidanou hodnotu; vyzývá k začlenění těchto aspektů do plánování budoucích programů souvisejících s rozpočtovými nástroji pro vnější politiku EU;

66. uznává, že spolupráce se zástupci místních komunit a zúčastněnými stranami, včetně orgánů místní správy, organizací občanské společnosti, sociálních partnerů a náboženských vůdců, v prostředích zasažených konfliktem má zásadní význam pro podporu usmíření, dialogu a míru; zdůrazňuje, že místní církve a náboženské organizace hrají aktivní úlohu v rozvojové spolupráci a při poskytování humanitární pomoci nejpotřebnějším lidem, a vyzývá Komisi, aby s nimi spolupracovala, zejména v případě poskytování přímé podpory obtížně dostupným komunitám v rozvojových zemích;

67. poukazuje na to, že je důležité přidělit podstatný podíl budoucích finančních prostředků EU v oblasti migrace skupinám občanské společnosti ve třetích zemích na poskytování pomoci a na ochranu a monitorování práv migrantů a zajistit, aby byla významná část finančních prostředků EU vyčleněna na zlepšování v oblasti lidských práv, mezinárodní ochrany a budoucích vyhlídek uprchlíků;

68. vyzývá Komisi, aby přizpůsobila metody programování místním podmínkám a vznikajícím místním výzvám a aby podporovala místní odpovědnost při provádění nových rozvojových nástrojů EU; dále vyzývá Komisi, aby provedla posouzení potřeb a přizpůsobila reakci EU místním potřebám;

69. vyzývá Komisi, aby prozkoumala možnosti zapojení partnerů ze třetích zemí do společných iniciativ a financování řešení společných problémů, jako je migrace, nucené vysídlení, změna klimatu, posílení postavení žen a ochrana zranitelných skupin;

70. vyzývá Komisi, aby upřednostňovala investice do vzdělávání a vytváření pracovních míst s cílem poskytnout lidem v partnerských zemích možnost zapojit se do místních činností vytvářejících příjem;

71. očekává, že Komise bude účinněji a cíleněji řešit stávající nebo budoucí krize a potenciální potřeby obnovy tak, že bude využívat existující způsoby a další prostředky, které jsou možné podle stávajícího finančního nařízení, a to v úzké a koordinované spolupráci s členskými státy a dalšími orgány EU podle koncepce „tým Evropa“, stejně jako s podobně smýšlejícími mezinárodními partnery a dárci;

o

o o

72. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Komisi, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a Radě.